

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Romanommehui

Pablota ámeu teboterim

¹ Ínapo Pablo, Jesucristota nésahui joame, apóstoltu iaahuaka núnuri. Jü tü nooki Diosta evangelio ín noknakë béchibone yeu púari.

² Dios ínel ä yáa rókaka nok-latukay, jauhuey naateka jume ä profeetam huämi, juka huépülsi huëpo Diosta bétana ä jiojtekä pámani,

³ ä Üusihua bétana, itom Señor Jesucristo, rey Davidtat yeu simlame.

⁴ Huanäi Dios ä täyatebok; junëli tua Diosta ä Üusitukähui, úttiärata jípureka, Espíritupo huépülsi huëpo áu ä nükä béchibo, entok kókkolam násuk ä jíabitekä béchibo.

⁵ Jesucristota huámtä mabet-la juka kaa náksi tühuata apóstolimtu sáyhuakä. Huanäite béja íkái síme ániapo anemmeu noknake, ä nésahui súaleka am yáanakë béchibo, ä téhuam jíba yöreka.

⁶ Huámë násuku eme két áma näikiari, Jesucristota áttiamtu iaahuaka.

⁷ Síme eme jume buere joära Romapo aneme, Diosta nákéhuim, Diosta nésahui huépulta bénasi jíba joaka núnurim, jíapsi béchibo yeu púarim: Diosta kaa náksi tühua entok yánti jíapsihuame enchim béchibotunake, Dios itom

Áchay bétana huéeme entok jü Señor Jesucristota bétana.

Pablota Romau nóiti péähui

⁸ Kaita bát jee enchimneu nokaka juka ín Diostane baisau báare, Jesucristota huám ámani enchim bétana nokhuamta. Béja símekut jíkkaij-ri, juka jáchin tüisi Diosta enchim súaléhui.

⁹ Dios Áapo jüneiya, chíkti ín jíapsimak áa béchïbo ín tekipanoähui, jü noki ä Üusi bétana huémta chíbejtiaaka, entok Áapo két jüneiya, kaa chükteka enchim béchïbo oraciompo Diostau ín nokähui, Áaporikúu bícha.

¹⁰ Áune ä nétane, áapo ínel éäteko nee ä máknake, ín áman huéenakë béchïbo, entokne al-leaka áman yebijnake jum enchim anéhui.

¹¹ Bueítukne tüisi enchim bit péiya, juka Diosta bétana ín mák-ri enchimmet ä chíbejtia báreka, juka enchim mabet-läu chë júne tútti enchim át jíapsinakë béchïbo.

¹² Júnëlituk jü jáchin juka Diosta enchim súaléhui huépülsi náu tahananake, enchim béchïbo júne türinake entok ínapo júne al-leaka tahananake, juka Diosta enchimmet yáakáu bíchaka.

¹³ Íkái éntokem két jüneriapo yúmala, hermaanom, búrusine áman enchimneu huée báreka eiyay, enchim násuk tekipanua báreka enchim ä bit íaaka, jáchin machisi juka Diosta ínomak anéhui, jume kaa judíom násuku júne két ánëli. Të én tájti obiachisi ínobia chätula, enchimneu ín huéenakéhui.

14 Jume griegommehui entok kaa griegommehui, jume tüisi jita täyammehui entok jume kaa jíösia täyammehui, úttia ín ámeu noknakèhui, juka Diosta nooki.

15 Júnëlem jüneiya, ínapo ál-lane béja läuti jëla áman ä noknake, juka bemela nokta Diosta bétana huémta enchimmeu kètchi, Romapo joakammehui.

Jü evangeliota úttia

16 Bueituk íri noki bemela Diosta bétana huémtayi kanne áy tiihue, bueituk íri Diosta úttiära, simeta béppa. Jábetaka junne ä súaleme áy jínëutunake, jume judíom bátchu, chúkula éntok jume griegom kètchi.

17 Íri noki Diosta bétana bemelasi huéeme itom ä téjhua, jáchin Diosta bíchäpo kaita kulpaka itom tatahuähui: tua bát huëpo ä súalhuä pámani, entok júchi ä súalhuäpo huämi, juka jiojterita jiäpo bénasi: “Të jü lütüriata joaka jiápsame Diosta nokibet ä ea béchïbo jíapsita jípunake.”

Yoremta kaa tü jiápsekähui

18 Dios téhueka bétana ä ómtira bíttebo, jume síme Diosta bėj-reka jiápsammehui, bueituk jume yoremem kaa türík huéetuaka, jukam lütüriata kaa boojotua, juka kaa tíuramak náu ä kütiaka.

19 Bempom huitti jüneiya, juka Diosta lütüria ják áman huèhui. Dios machisi ámeu áu yeu buíj-la.

20 Bueituk kálajkosi bíttu jiöbe, síme jita kara bíttume ímï ayukame Diosta áttiari: jü jíba

béchïbo Diosta úttiära, entok jü Dios tua ájaria jíba béchïbo jíápsame. Kálajkosi maachi, jü Diosta jáchinakähui, ániata ä yáakäpo huämi. Huäri béchïbo, “katte Diosta bitcha”, ti jünem kara jiaahua.

²¹ Júnëli Diosta tatäyalataka jünem, katim ä yöreka ä úttilek, ä Diostukä pámani, entokim kaa ä baisauhuek junne. Jü ili bem jita täyämakim emo buérialék; jü bem jíápsihua entok bem éäu jíba jo báarey. Huäri béchïbo bem éeri kaa machiriata jípureka taahuak.

²² Túisi emo jita täyaleka, junëli éakasum kaa susuaka taahuak,

²³ entokim juka Diosta lóoria kaa yuyujtumta kara bíttumta bem kóbapo yeu ä huíkeka ä yáuhuak, entokim ími buíapo jometa bénasä yáuhuak. Huanärim huikitta bénasä yáalataka ä Dios tíiya, náikim guókekamta entok bakotta bénasi junne kétchi.

²⁴ Huäri béchïbo jü Dios chïcha máchiriau bíchaa am sákatuak, tuisi máchiraata bem yáa bárëu bícha; bem takahuam júne kaa yöreka jájanam juénasi náu aayuk.

²⁵ Jü Diosta lütüria ára nókichiata béchïbom ä nakuliak; jüri ámeu chüppuk, ími buíapo yáarítäu bem tochokteka ä yöreka entok ä úttileka, juka símeta yáalata júne yöri máchika; jüri Dios béja jíba yúu huásu-huásuktiapo jíápsaka yörihua. Júnentunake.

²⁶ Huäri béchïbo Dios tuisi machikuu am tójjak. Bem jáamuchim júne két täbuiasi emo

nü táytek; jáamuchimtaka júnem
jáamuchimmak emo náyotek.

27 Jume yoremem júne két ánëli, bem
jáamuchim tójaka, áme bénasi oohuimmakim
totö táytek, tiusi máchiraata náu joaka. Huäri
béchïbo bem takahuapo jüri ámeu yeu
chúppuk, sékana böot bem kuaktekä béchïbo.

28 Bempo béja juka Diosta omot yéchaka,
kaitam Diostamak jüneria báreka taahuak.
Huanäi jü Dios béja am kóba rókotek, kaa
huéchiasi jita am yáanakë béchïbo am tójjak.

29 Jü kaa lütüriay símekut tápunika, kaa emo
jub-lataka kíal náu anhuameyi, kaa tiurayi,
tómi péé mukiayi, kaa yore jiokolihuumtayi,
áapolaytu báaremmiayi, yore súahuamtayi,
náu nássuahuamtayi, ára nókichiayi entok áu
iaahuamtayi.

30 Jábetachim kaa tüisi nooka, yorem
júnnaale; ilitchisi júnem kaa Diosta bétana
nokhuamta jíkkaij báare; karam jotu; símeku
bempo jíbatu báare; emom buériale, kaa türik
yáa báreka jíbam éiya; katim bem áchayim
nok jíkkaja;

31 bem éäpom jíba an báare; katim emo
jünee johua; kaabetam nákke; námakakim
jiapsek; kaabetam jiokolë.

32 Tüisim jüneiya, Diosta jauhueeka juka
bétte nokta ámet chúpanakëhui, juka
kókkohuamta áme béchïbo näikiatukähui,
síme kaa türik joame béchïbo; júneltaka júnem
jíba ikärim símeta boojoria, entokim két
ámemak al-leiya, íkai jita am joayo.

2

Diosta yäura lutüria yoremät chúppe

¹ Huäri béchibo empo kaitachë jíahuiteka emo yeu huíknake, empo yoreme jábetaka junne. Empo täbuik sítuay emo yuktituame, täbuikut nokta chúpaka, émpë két emo béj-reka ayunake; éntoke két áa bénasi aane.

² Íkäite jüneria: Dios áapo lütüriata jípureme bétte nokta ámet chúpanake, jume kaa ál-la machisi íkäi simeta joammechi.

³ Én éntok empo, íkäi jita joame entok nokta huatemmet chúpame entok áme bénasi aneme, ¡kaibë ä guójanianake, juka Diosta yäurau enchi yeu kéchanakëhui!

⁴ ¿Jachë kia kaitapo emo ä bittua juka Diosta úttesi yore ä jiokolëhui? Tebe tiempota enchi mákka, enchi jíapsi kuakti iaaka, kaa bamsipo enchi huéria enchi jiokoleka. ¿Jukarë empo kaa jüneria?

⁵ Të juka námakak em jíápsekä béchibo, karë emo jíapsi kuaktia junne; emochë náchá yétcha, juka Diosta ómtira; huäri béja emo béchibo kaa türinake júnaköri, juka taahuarita yúmako, Diosta bétte nokta ímí ániata béppa chíbejtiahuako, entok ámani juka Diosta lutüria yeu machiako, júnakoy béja simem Diosta yäurau yeu am jábuahuako.

⁶ Ámani béja sime hueuhuëpulaka núnuhuakä béjtuana, jita bénak bem yáakäu bétana.

⁷ Jíbapo béchibo jíapsihuamtam mabetnake, huame jíba tühuata joaka jíápsakame. Huamëi

béja juka lóoriata jaria, entok Diosta bétana yörihuamta entok yü tütti jíapsihuamta.

⁸ Të Diosta ómtira entok jü bétte noki ámeu ayunake, jume kaa báreka Diosta bėj-reka jíápsammehui. Ímëri juka lütüriata kaa huáatiaka, kaa emo tóij báareme.

⁹ Jiokot anhuame entok kókosi éehuame áme béchibotunake, síme jume yoremem kaa türík joammehui, jü judíota béchibo bátchu, huanäi jü griego kaa judíota béchibo kétchi.

¹⁰ Të lóoria entok yörisi machika entok yánti jíapsihuame ayunake, jume tühuata joame béchibo, jü judíota béchibo bátchu, huanäi entok jü griego kaa judíota béchibo kétchi.

¹¹ Bueituk jü Dios kaabeta chë áma nákke; símem nánancha éria.

¹² Bueituk síme juka Moiséjta ley kaa jípureka jíöbeka kaa tüisi ayukame, junëlim kaita leyta jípureka jiokot noki bétteka ámet chúpatunake; entok síme juka Moiséjta ley mámpo jípureka kaa ä jíä páman ayukame, jüri leyta béchibom két jum Diosta yáurau yeu tóijna. Huanäi noki béttesi ámet chúpatunake.

¹³ Bueituk katim tü yöremem juka Moiséjta ley bem jíkkajakä béchibo, ál-lam juka Moiséjta ley jíä páman bem anë béchibo; jümëi júnen tü yöremem, Diosta bíchäpo.

¹⁴ Maasu ëni jume kaa judíom, katim ä täya, juka Moiséjta ley. Júnentaka junne, bem jíápsipom ä jípure, juka leyta bempom ä leyek. Íäri béchibo, juka leyta kaa täyaka junne, bempo béchibom ä jípure, juka leyta.

15 Jüri ley béja machisi ámet aayuk, bem jíapsimmet jiojtetaka. Huári ínel bem jíápsipo ámeu nooka, jáchin juka leyta jíá páman bem ayunakêhui; entok juka tühuata bem am jonakêhui am téjhua,

16 taahuata yúmako, juka Diosta ä yäurau am núnuko, Jesucristota huám áman juka yoremtat éhuil ayukamta yeu buíjhuayo. İri bemela noki ín nokâhui, Jesucristota bétana huéeme, áu chúpanake ín jáká bénasi.

Jume judíom entok jü Moiséjta ley

17 Én éntoko empo em judíotukä pámani, jü leytat jibë chäka, kaitat obisi éaka, huanäi éntoke Diostat emo úttile.

18 Éntoke tüisi ä jüneria, juka Diosta jak áman ä huáatiâhui; leypo ayukamta éntoke tüisi ä majtiari; juka áma türik jíbe áma yeu púuhua.

19 Yantelake kaitat jáchin éaka jume liliptimmeu bát emo kécháalataka emo júne am huiksimë tíiya; jume kaa machiku anemehuë emo machiriä tíiya;

20 emoë am majtiä tíiya, jume kaita täyame, jáchin emo am ujünakêhui, jume ili usimmehuë maejtro; simeta juka lütüriata leypo ayukamtë emo ä täya tíiya, jáchin ä órekâhui.

21 Huanäi empo júkai joame, tattäbuim majtiame, ¿jatchiakasë empo kaa emo majtia? Empo chë ínel jinabakka: kaabetë ékbua nésahue; jempo éntok ékbua!

22 Empo chë ínel jiaahua: jubekame ö kunakame kaabe täbuimak entok jíapsinake.

¡Empo éntok em jubi täbuimak bäitattähua!
Empo chë jume huate Diosim kaa emo súalë
tíiya, kaabeta éntoke juka itom Dios béppa
yörisi machi tíiya; ¿jatchiakasë júntuk tiöpopo
ayukamta ékbua?

²³ Empo leytat emo buérialame; jén éntoke
juka leyta kóttiaka kaa ä jíä páman aneka,
Diosta junneriatebo!

²⁴ Huäri béchibo ínel jiojteri: “Jume kaa
judíom Diosta béj-reka nonoka, enchim junëli
anë béchibo.”

²⁵ Türi judíotaka circuncisiónta jípureme,
juka leyta nesahui joame; të juka leyta nesahui
kaa joame; jü judíotaka circuncisión kaitapo
bénasi tahuanake.

²⁶ Jümü huám huéiye, jü kaa áu
circuncidaroalataka juka leyta nesahui joame,
juka áu circuncidaroalamta bénasi tahuanake.

²⁷ Të hua takaapo kaa áu circuncidaroalataka
juka leyta nesahui joame, áapo enchi suntuay
yuktianake, bueituk empo circuncidaroataka
juka leyta éä páman kaa aane.

²⁸ Kaa tua judíopo näikiaripo yúmala, hua ä
takaahuapo béppa jita át yáariari; júnentaka
junne, kaa circuncisión jü jita takat yáari.

²⁹ Huä tua lütüriapo judío hua ä jiápsipo ä
huéria, juka judíotuhumta; entok jü
circuncisión chë nésahueme jü jiápsipo aayuk,
kaa kía leetrata jíä pámani, ál-la Espírituta ä
yáakä pámani. Kaa jábe yoreme ímï buíapo
jometaka ä yosire, të áapo jü Dios ä úttlnake.

3

¹ ¿Jítasu júntuk áma téunake, seenu, ä judíotukä béchïbo? Jume circuncisiónta yáariarim, ¿jita tühuatasum áma bínnake?

² Tüisi juebenak tühuata; jáchin huéy junne yölatakam kaate, jume judíom. Maasu ëni tua lütüriapo, bempörim bétana huéiye, jü Diosta nooki.

³ Jü kaa bem Diosta súalekä béchïbo, ¿jachu kaitapo ä tahuarianake jáni, juka Diosta itomak türiakähui?

⁴ ¡Ëe! ¡Kaibu ínel huéenake! Ál-la Dios juka lütüriata huë páman jíba annake, jume yoremem ára nókïchika jíápsay junne. Huári béchïbo ínel jïojteri:

Em nokähui jáchin huéy júne jíba lutüriataka yeu huéenake;

jábeta enchi nátuay junne, jíbe yölataka tatahua.

⁵ Jü itom kaa tüisi anëu Diosta lütüria jikau chatchätek, ¿jáchisute júntuk jiaunake? ¿Jachu Dios kaa tüisi ane jáni, itom yäura bíttuaka? (Kíane yoremta bénasi nooka.)

⁶ ¡Kaa júnentunake! Täbuiasä huéenakeyo, ¿jáchisu júntuk am yäura bíttebonake, jume ániat jíápsame?

⁷ Të jü ín ára nókïchiay Diosta lütüria símek béppa jikau ä huéenakey, ¿jatchiaka júntuk ín kaa tühua béchïbo bétte noki ínot chúppe?

⁸ Ä junëlitunakey, kaa tühuatate yáanake, tühuata itou yebijnakë béchïbo. Inëlim jiaahua, jume nee nátuaka nokame, ínëlitukne täbuiasi

huatem majtia. Ímëri nee nātuame bétte noki ámet chúpise.

Kaabe tü yóreme ímí ániapo

⁹ Huanäisu, ¿ëni? Ítapo jume judíom, ¿jachute bempörim béppa chë júne tühuata jajamla? Ëe; kaa junëli huéiye. Béjate huitti ä nok-la, jume judíom entok jume kaa judíom simetakam ímí buíapo juka kaa türik ayukamta úttiära bétuk huáttila.

¹⁰ Bueítuk ínel jiojteri:

Kaabe, kía huépülaika junne, kaa lútula jiápsa;

¹¹ kaabe tua juka jüneehuamta kaa jípure.

Kaabe kía ä éäpo juka Diosta jariu báare.

¹² Simetaka juka böota öbiala;

huépülaik bénasim kaita béchibo tuttürikam tahuala;

kaabe juka tühuata jo báare;

kía huépülaka júne kaabe ják aane.

¹³ Jü bem kutänauhua hua ánima mäari guójoria étaporita benna;

bem níniyim ára nókichiata nooka.

Bem tempo huáijhua éntokim juka áyakam jóuhuota ërialataka ä jípure;

¹⁴ jü bem teni jü noki béttesi jiamtay tápuni entok chibusi machikoayi.

¹⁵ Jume bem guókim júne bamseka téttene, yoremta ójbo guötiaboka;

¹⁶ jü bem kökosi ayunakëhui entok bem siroksi tahuanakëhui, jum böot ámebia aayuk.

¹⁷ Jauhuey jünem kaa juka yánti jiápsihuaamta täyak, jum bem böochi.

¹⁸ Katim Diosta májhue, jauhuey junne.

19 Täte tüisi jüneiya, sime jü leyta nokähui, jume leyta bétuk jiápsammeu nooka, simem nok páttia báreka. Huanäi sime ánia Diosta bétte noki bétuk kóm huáttinake.

20 Júneli kaabe áu tü yóreme tianake, Diosta bíchäpo, kía juka leyta jíä páman aneka. Bueituk juka leyta béchibote jüneiya, jita ínel kaa türiakähui, Diosta bíchäpo.

Diostatte eaka jínëutunakete

21 Të ëni, Dios itou yeu ä buíj-la, juka Moiséjta ley kaa áma näikiaka, jáchin juka yoremta tü yóremtaka ä tahuanakëhui. Jü Moiséjta ley entok jume profeetam júne ä nok-la, junëli ä huéenake tíaka:

22 jume Jesucristota súsualekame tü yóremtakam tatahua, Diosta bíchäpo. Ínëli kaabe áma yeu púari.

23 Kaa tühuata simem yáakä béchibo, simetakam yeutana päkun tahuala, Diosta lóoriapo.

24 Kaitate béjtuaka tü yórempo näikiahuak, Cristo Jesústa huämi, kaa tühuata yáalataka junne.

25 Dios, Cristo Jesústa áma yeu púuhuak, ä ójbo ä guötianakë béchibo entok junëli itom jiokorek. Én éntokte Diosta súaleka juka yore jiokorihuamtate jajamnake. Dios ínëli itom ä bittebo báarey juka tü yórempo itom näikiahuäu juka kaa türik bannaataka itom yáakäu át itom jiokori báreka.

26 Ímëchi taahuarimmet itou yä machiria báare, juka tü yórempo itom näikiähuähui.

Júnëli Áapo lútula entok lütüriata áttiak; ínëli jume Cristota súaleme tü yórempo am näikia.

²⁷ Én éntok jü yoreme, ¿jitaysu jüntuk áu buérialinake, Diostau bíchaa? ¡Kaitapo taahua! ¿Jíta béchïbo? Kaibu juka Moiséjta ley nesahui itom yáakä béchïbo, jauhuey junne, ál-la itom Diosta súsualekä béchïbo.

²⁸ Ímï chúppe: Jü yoreme Diostat éaka tü yórempo ä näikiahua, të kaa juka ley nésauta ä yáakä béchïbo.

²⁹ ¿Jachu Dios jume judíommeu jíba Dios? ¿Jachu kaa jume kaa judíom két ä Diosek? Lútulay, jume kaa judíom két ä Diosek.

³⁰ Bueítuk Dios huépülay jíbba. Entok Áapo jume ä súaleme tü yórempo am näikia, jume circuncisiónta jípureme entok jume kaa ä jípureme.

³¹ ¿Huanäi itom ä súalë béchïbote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchïbote juka leyta chë júnete yúmalisi ä chuppa.

4

Abrahamta ejemplo

¹ Huanäisu, ¿jítasu jájamek jáni, jü Abraham itom bannaataka kateme áchayhuari?

² ¿Jachu jü Abraham tü yóremetuk jáni, tühuata ä yáakä béchïbo? Júnëlituko jitay áu buériali mátxhi, të kaa Diosta bíchäpo.

³ Bueítuk ínel jïojteri: “Abrahamta, ä súalekä béchïbo, Dios ä tutüreka ä bitchak.”

⁴ Én éntok jü tekipanuahame kaa mikpo nanäikiahua, të ál-la ä huikiriahuäpo sisime, jü tékkil.

⁵ Të juka kaa tekipanuahamta, kía ä súsualekamta türipo ä tatahuaria. Júnëli Áapo Dios tü yórempo ä näikia, juka yoremta kaa türik yáakamta junne.

⁶ Jü rey David két ä ettejoa, jáchin juka yoremta juka yúmalasi al-leehuumta jájamnakëhui. Júkái béja jü Dios lütüriata ä yáakä bénasi ä mabeta, kaita tékilta jita ä yáatuakari.

⁷ David ínel jiaahuak:

¡Yúmalasim al-leehuumta jípunake, huame bem kaa türi yáarim tuchariahuakame, entok bem kaa tühua yáarim lomti páttiriahuaakame!

⁸ ¡Yúmalasi al-leehuumta jípure hua yoreme, jume ä kaa türi yáarim jü Señor kaitasi am tatahuariako!

⁹ ¿Jachu íri junëli huéeme, jü yúmalasi al-leehuumta jípuhuame jume emo circuncisiónta mák-lame béchïbo jíbba, ö jume kaa emo circuncisiónta yáarialame béchïbo kétchi? Bueëtuk ínel jiaula, juka Abrahamta ä súsualekähui, jü Dios tüisi ä tahuariak kía junëli ä ayukä béchïbo.

¹⁰ Të, ¿jauhueysu junëli ä näikiriahuak? ¿Jachu circuncisiónpo anekari, ö ketune kee circuncisiónta mákhuakari? Kee ä mákhuaka jü Dios tü yórempo ä näikiriak.

¹¹ Chúkula béja Abraham circuncisiónta yáariahuak, señalta bénasi. Júkái séñakay,

juka Diosta tü yörempo näikiataka ä mabetak, ä súsualekä béchïbo, ketune kee circuncisiónta mákhuakari. Júnëli béja síme ä áchayeka tahuanake, jume Diosta súaleme. Ánëli Dios ímëi tü yöremempo am näikia, kaa circuncisiónta jípureka junne.

¹² Entok jume circuncisiónta jípureme ä áchayek, juka Abrahamta, circuncisiónta jípureka junne. Jíbam áapörík Diosta súalhuamta boojoria, hua jauhuey bát kateme kee circuncisiónta mabetakame bénasi.

Dios jíba ä yáanake, juka ä yáa rókähui

¹³ Bueítuk Dios Abrahamtamak ä yétchak, juka nokta, entok jume ä úusimmaki. Síme ániata am mák rókaka nookak. Të i noki kaa leypo chúppe, ál-la tü yöremtaka Diosta súalhuäpo huämi.

¹⁴ Jume leypo aneme ä jípureyo, juka ániata herenciapo, jü Diosta súalhuame kaitapo tatahua, entok jü Diosta yore mák rókähui junne, kaitapo tahuanake.

¹⁵ Bueítuk jü ley ómtirata huéria, juka kaa tüisi anemta béchïbo; të juka kaita leyta ayukäpo, kaibu leyta béj-reka jíapsinake.

¹⁶ Huäri béchïbo, Diosta sualhuä páman huéiye, mikpo itom ä mabetnakë béchïbo. Júnëli jü Diosta yore mák rókakähui kutti óreka tahuanake, síme jume chúkula kateme béchïbo. Jü Diosta itom mák rókaka nok-lähui kaa kía jum leypo aneme béchïbo jíbba, bueítuk jume Diosta súaleka át boobíchaïhuime kétchi. Ímëi Diosta súsuale, Abrahamta bénasi; huäri béchïbo Abraham ítou áchaytaka taahuak,

17 Juka jöjterita jiäpo bénasi: “Juebena génte ániapo anemmeune áchayriapo enchi kéchala.” İri ínel jü Dios Abrahamta súsualekähui; jüri béja ínel jume kókkolam júne jíabitetua, entok kaita jita ják órekamta júne áma ä ayuk tíanake, áma ä ayuka bénasi.

18 Kaita jítoata ayukäpo ä súsualek, jü Abraham. Huanäi ä súsualekä páman áu yeu chúppuk; junëli ayuka béja juebena génte ániapo anemmeune áchayhuaritaka taahuak, Diosta áu nokakä pámani: “Júnëlim ayuka béjam bürunake, jume em úsim.”

19 Abraham tókti kaa kóm éaka, jíba bénasi ä súsualek, abe cien huásukteka junne. Sara ä jubiahua junne béja kaa äasoay, bueituk béja jámyölatukay.

20 Abraham juka Diosta ä mák rókakäbet jíba huijjütek; kaa ä täruk, juka Diostat ä jíápsekähui. Diosta jíba úttileka áapörík jíba lóoriata mákkak,

21 entok tüisi jüneiyay, Diosta juka simeta ä yáa rókäü ára áma yúmanakeïhui.

22 Huäri béchïbo Dios tü yórempo ä bitchak.

23 Én éntok kaa kía Abrahamta bétana nooka, i jöjteri;

24 bueituk ito béchïbo két ínel jöjteri. Itom két jíba mabeta, jü Dios, itom ä súsualekä béchïbo, juka Jesústa kókkolam násuk jíabitetuakamta, juka itom Señor,

25 Áapo Jesús yoremem jujjuenam mámpo tóijhuak, itom kaa tühua yáarim béchïbo.

Huanäi mëhuakä jíabitek, itom tü yórempo tóij báreka.

5

Diostamak tülisi itom aneka jiapsähui entok tühuata itou ä nüpähui

¹ Júnëli ítapo tü yórempo tahualataka, ito ä súalekä béchibo, Diostamakte béja yánti jiapseka tahuala, itom Señor Jesucristota huami.

² Entokte két jíba áapörík béchibo én ára áman kiimu, ä súualekari jum Diosta yore jínëuläpo. Júmüte béja al-leaka kaitat jáchin éaka aane. Júnëlite ä jájamla; entokte Diostat huitti eaka át boobícháihui, juka Diostamak itom jíapsinakëhui ä lóoriapo.

³ Entok kaa ìri jíbba, bueituk kaa türík ito bétana huéy itom kókosi éäpo kétchi. Júmü júnente két ito jábele, entokte al-leaka ä mabeta, juka ítou huémta. Jüneate jü kaa türi ítou huéeme kaa huánti anhuamta ítou nüpa.

⁴ Jü kaa huánti anhuame éntok, júmüte ito täyanake, jáchin machisi Diostamak itom kutti anëhui. Ito kutti jabuek jüneriasuk éntokte Diosta itom mák rókäü boobinnake.

⁵ Huanäite béja kaitat jáchin éaka, kaabeta tihuekari át boobinnake. Bueituk jü Diosta yore nákéhui béja síme itom jíapsipo tapuni. Juka Espíritu Santota éntok két itom mák-la. Jüri béja juka Diosta itom nákéhui itot chíbejtiala.

⁶ Ítapo kara ito jinëuka tahuakay, tua tahuata yúmak Cristo ito béchibo muukuk, jume kaa tüisi jíapsame jujjuenam béchibo.

⁷ Kaibu bamseka senu yoreme täbui yoremta béchïbo áu mëtebo báanake. Jü tü yóremta béchïbo jamak kaibu áu mëtebo báanake; të senu yoremta úttesi tühuata jita buéresi ä huikiriätek, jamak áa béchïbo áu mëtebo báanake.

⁸ Të Dios ál-la tepa machisi itom ä bíttua, juka itom ä náké bétana, bueituk ketune kaa tüisi itom yóremtuko, Cristo ito béchïbo muukuk.

⁹ Én éntok júchi Dios itom tü yóremtusuka, Cristota ojbo huami, chë júne itom jineünake, áapörík béchïbo, jü Diosta ómtiraa huéenakemta bétana.

¹⁰ Bueituk júnakoy ketune Diosta béj-reka itom aneyo, áute rúkteka áamak ito tütek, ä Üusihua kúrusit mukukä béchïbo. Én éntokte béja áamak aneka kaitat jálojteka, áamakte jápsinake, jábapo béchïbo.

¹¹ Entok kaa kía ïri jábba; Diostamakte két ito jábele, itom Señor Jesucristota béchïbo. Áapörík bétanate Diostamak ito türi tíaka al-leaka jápsa.

Adán entok jü Cristo

¹² Júnëli huéeyo, huépul yoremta huám ámani, jü kaa türira ímï ániapo kibakek. Huanäi jü kaa tühua yáarita sáu kibakek, jü kókkohuame. Júnëli ayuka béja jü kókkohuame síme yoremmet siika, símem kaa türík am yáakä béchïbo.

¹³ Ketune kee jee leyta äbo yepsayo, jáybusu jü kaa tühua yáari ayukay, ímï ániapo. Të jum

kaita leyta ayukäpo, kaabe át áu guómtia, juka kaa türik johuamtachi.

14 Jü Adámpo naateka entok Moiséjta taahuarimmeu tájti, jü kókkohuame ál-la béja jáybusu huéiyey, jume géntem béppa; jume kaa tühuata yáakammet junne. Jíba ánëli huéiyey, eläposum kaa Diosta nésahui béj-rek, Adánta yáakä bénasi. İri äbo yebijnakemta nátuay.

15 Të jü kaa tühua Adánta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta bénasi óorek; bueituk jü huépülaik kaa tüisi ayukamta béchïbo juebénakam kókkok. Ēn éntok Dios tühuata itom mik-la, kaita béjhuaata itou ä aahuakä, huépul yoremta huám ámani. Áapo Jesucristo chë júne buéresi uyyori entok chë juebenammet tühuata nüpak.

16 Jü kaa tühua huépul yoremta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta bénna. Bueituk Adán huépülsi nésauta béj-reka, juebenammeu juka kaa tühuata nüpak; të jü tühua Diosta yore mákame juebenam tü yórempo náikia, bem kaa tüisi aneïpo junne.

17 Juka huépülaik juka Diosta nésahui kóttiakä béchïbo jü kókkohuame itom pereesotaka jípurey. Ánëli chë úttiapom nésahueka bemelasi jíapsinake, huame kaita béjtuaka tü yórempo náikiahuakame, huépul yoremta huämi, áapörík Jesucristota.

18 Júnëli juka Adánta Diosta nésahui kaa yáakä béchïbo, Diosta bette nooki itot chúppuk, sime yorememmechi; ánëli kétchi, juka Jesucristota huepülaik tüisi huéchiasi ayukä

béchiŋbo, siŋe ä susualekame lútula
jíapsihuápote náikiahuak, entokte jíbapo
béchiŋbo jíapsinake.

¹⁹ Bueituk juka huépul yoremta kaa Diosta
nok jikkajakä béchiŋbo, jume juebénaka kaa
lútula jíapsihuápo náikiaritaka taahuak. Áněli
kétchi, juka huépülaik Diosta néshuekä
páman ayukä béchiŋbo, jume juebénaka tü
yórempo ayulataka tahuariana.

²⁰ Tě jü ley néshui ímĭ ániapo kibakek, juka
yoremta kaa türi yáarim juebénasi búrusi am
ayutua báreka. Tě huanäi juka kaa tühuata
juebénasi ayuko, Dios chĕ úttesi yore nákeka
taahuak.

²¹ Júnĕli jü kaa tühua yáari yorememet
uttĕutuk, am kókkola íaaka. Áněli kétchi, jü
tühua Diosta itom mikähui itot utteütuk, itom
tü yóremtu íaaka, entok itom ä mikaka, juka
jíbapo béchiŋbo jíapsihuamta, Jesucristota
huám ámani, jü itom Señor.

6

Béjate kókkola, jum kaa türikun bícha

¹ Ēn éntok, ¿jáchisute jiaunake? ¿Jachute
kaa tüsi jíapsinake jáni, juka Diosta tühuata
áu yeu machirianakĕ béchiŋbo?

² ¡Ēe! ¡Kaibu junĕli huéenake! Ítapo béja
kókkola jum kaa türikun bícha; ¿jáchisute
júchi ára áma jíapsinake, jum kaa türik
násuku?

³ ¿Jachem kaa jüneiya, eme Cristo
Jesústamak ruktilataka tahuala, áman béja

batöhuaka? Júnelite áamak kókkolamtaka taahuak.

⁴ Batöhuakate kókkok; huanäite áapörimak mäataka taahuak. Én éntokte bemela jíapsihuamta jípureka ími naa rejte, juka Cristota kókkolam násuk jíabitekä bénasi, jü ä Átchay tüisi machisi úttiärammeyi.

⁵ Áamakte áu pittu ruktilataka kókkok, áapörik mukukäpo; alë bénasi jum kókkolam násuk ä jíabitekäpote áamak jotenake.

⁶ Íkäite két júneria, jü bannaataka jáchin itom jíapsáihui, jü yorem öra tíame, áapo Cristotamak kúrusit poponhuakä muukuk, jü kaa tühua itot aneíhúi kóm jímmaataka tahuanakë béchïbo. Júneli béja jü kaa tühua kaibu júchi itot nésaunake.

⁷ Bueítuk jü mukukame béja búttiakata tahuanake; jü kaa tühua kaibu júchi át nésaunake.

⁸ Ítapo Cristotamak kókkolamtuko, átte éiya, áamak jíba jíapsi béchïbo.

⁹ Cristo béja kókkolam násuk jíabitesulataka, kaibu júchi muknake. Lútula huëpo, jü kókkohuame béja kaita áamak bíтчi máтчi.

¹⁰ Bueítuk Cristo mukuka, séjтul jíbba muukuk, jum kaa түrikun bíчa; ä jíapsáuhí éntok, Diosta béchïbo jíapsaka taahuak.

¹¹ Ánäli kétчi, eme kókkolam bénasem emo nüye, jum kaa түrikun bíчa; Diosta béchïbo éntokem jíapsam bénasem emo nüye, itom Señor Cristo Jesúsта huämi.

¹² Én éntokem emo suaya. Jü kaa tühua kaa

emót nésaunake, enchim takaahuachi. Kaa enchim áman huíknake, jum kaa türiu bícha.

¹³ Katem kaa türikum bíchaa ä tójja, juka enchim takaahua, bueítuk íkai kaita juénak jo yúmala. Ál-lem Diostau bíchaa ä tójja, eme kókkolam násuk jíápsamta Bénasi. Diosta mámpem ä tójja, enchim jita ára joähui, tua lütüriata joame.

¹⁴ Én éntok jü kaa tühua kaa enchimmet nésaunake; bueítukem kaa leyta bétuk jíápsa, ál-la Diosta yore náké bétuku.

Tühuata entok lutüriata jo báreka jíápsame

¹⁵ ¿Huanäisu éni? ¿Arate kaa tühuata johua, kaa Moiséjta ley bétuk itom ané béchïbo, kía juka Diosta yore nákhuaïpo ito ané béchïbo? ¡Èe! ¡Kaibu türinake!

¹⁶ ¿Jachem kaa jüneiya? Jábe junne jábetau tékilpo áu nénkako ä nésau jo báreka, ïri junëli káttek. Juka kaa türik joáteko kókkohuäu bíchaa huéenake. Juka tühua lutüriata jíba jo bárëtek éntok, jíbapo béchïbo jíápsinake.

¹⁷ Të Diostem baisahue, kaa tühua tékiliu nénkitaka junne, chíkti enchim jíápsimak ä mabetaka at jáptek, jü Diosta bétana enchim mabet-latukäbechi.

¹⁸ Én éntok béja búttiataka jum kaa türiku enchim aneïpo, jü lutüria tühuatahüem én chätulataka tekípanua.

¹⁹ (Ímï buíapo jáchin jita huémta ettejhuamta Bénasine enchimmeu ä nooka, enchim ára át jünee machisi ámani.) Bannaatakem emo réutebok, kaa türikum bícha, juka chïcha

machik jita johuamta entok juka kaa tíuraata béchïbo. Én éntokem ánëli emo nénka, Diosta nésahui tühua jo báreka, enchim takaahua Diosta mámpo tójaka, juka lutüriata hué páman jíba am báreka.

²⁰ Eme kaa türiku bíchaa emo nénkilatuko, kíalem kaitapo ä bitchay, jükä Diosta lütüria.

²¹ Të, ¿jitasem áma téuhuak? Eme ínëli aneka éntokem bannaataka enchim jojosukaütay, enem béja áy tihue. Bueituk sime jüri kókkohuäu bíchaa jíba enchim huériay.

²² Të enem béja búttiataka aane, jum kaa türik jita enchim joaka jíapsaïpo. Énem béja Diosta nésahui jíba johua. Én éntokem santomtaka jíapsinake, éntokem juka yü jíapsihuamta jípunake.

²³ Bueituk jü kaa türik joame muknake; ínëli béjtuataka tahuanake. Të jü tühua Diosta yore mikähui, jüri jíbapo béchïbo jíapsihuame, Cristo Jesús itom Señorta huämi.

7

Emo jubiahuakapo Bénasi óorek, jü Diostamak anhuame

¹ ¿Jachem kaa jüneiya, eme hermaanom? Bueituk juka leyta täyammakne nooka. Jü ley juka yoremta jíapsaü núkisi át nésahue.

² Bueituk jü jámut kunakame jü leyta béchïbo yoremтамak súmataka jíapsa, juka ä kunahua jíapsaü núkisi. Të juka ä kunahua mukuko, huanäi béja áapo búttiataka tahuanake, jü emo jubiahuamta ley bétana.

³ Júnëli béja, ä kunahua jiápsayo täbui yoremtamak jíapsi táyteko, juka emo jubiahuamta ley öbialataka tatahua. Të juka ä kunahua mukuk, búttiataka tahuanake, júchi täbuik kunakätek junne, kaibu juka emo jubiahuamta ley öbialataka tahuanake.

⁴ Júnëli këtchi eme, ín hermaanom, jü Cristotau rúkteka jum leytau bichem kókkola, täbuimak chätu béchïbo, hua kókkolam násuk jíabitekamtamaki. Én éntok sïme juka tühuata itom joähui, Diosta béchïbote ä yáanake.

⁵ Bannaataka kaa tühuapo jíápsaka, jü ley juka kaa türik itot ayukamta itot ä bússak. Huanäite kókkohuamta áma téuhuak, juka kaa türik joaka.

⁶ Të énte leyta bétana búttiari. Jü leyta béchïbote kókkola, bueítuk ïri áa bétuk itom jípurey. Énte béja búttiataka juka Diosta nésahui johua. Én éntokte juka bemela Espíritu ley nésauta jonake, te kaa juka ley örata leetra jíä pámani.

Jü kaa tühua inot ayukame

⁷ ¿Jáchisute éntok én jiaunake? ¿Jachu jü ley kaa tühuata huéria? ¡Ee! Kaa junëli huéiye. Júneltuko junne, ínapo kaibu jünee éiyey, jita kaa türiakähui leyta béchïbotakane béja jüneiak. Juka jita ukulhuamta kaa türiakaü júnene kaa jüneria éiyey, juka leyta kaa ínel jiayo: “Katë kaa em áttia ukulnake.”

⁸ Jú mü béja áu jaatiak jü kaa tühua junëli ä jiäpo juka leyta nésahuekähui, sïmeta juka ukulhuamta ínot ayukamta machisi yeu ä

teekak. Bueituk juka leyta kaita ayukäpo, jü kaa tühua mukilataka taahua.

⁹ Inapo kanne juka leyta jüneriaka ím aaney, entokne jíápsay. Të juka Diosta nésahui yepsako, jü kaa tühua ínot ayukame jíabitek. Huanäi inapo muukuk.

¹⁰ Inëline jünëak: hua nésahui jíápsita nee mák éaihui, juka ín áy muknakeü ínou nüpak.

¹¹ Bueituk jü kaa tühua, jü Diosta ley nésahuit jíahuiteka, nee báitähuaak. Huanäi jüri ley nésahuiy nee mäak.

¹² Huitti nokhuäpo jü ley türi, entok jume Diosta nésahuim júne úttesi yörisi maachi, huéchiasim jiaahua, entokim lütüria.

¹³ Huanäisu, ¿jü türika juka kókkohuamta sep ínou nüpak? ¡Ee! ¡Kaa junëli! Të jü kaa türira áu bíttebo báreka áu kaa türiakähui tua lutüriapo, juka kókkohuamta ínou nüpak, juka leytat mámaij türikut jíahuiteka. Huanäi junëli ayuka, jü Diosta nésau pámani, machisi bíttuka taahuak, jáchin úttesi kaa ä türiakähui juka kaa tühuata.

¹⁴ Júnëate, juka leyta Diosta bétana huéhui. Inapo éntok ímí buíapo kía yeu yoremtula, kaa türikuu nénkiritaka.

¹⁵ Bueituk jü ín joähui, kanne át jüneiya. Juka ín jo bárëune kaa johua. Juka ín kujteriäu, júkáisune johua.

¹⁶ Bueituk juka kaa ín jo bárëu joäteko, huanäiná jehuiteria, juka leyta türiakähui.

¹⁷ Inentaka huákäine inapo kaa johua. Jü kaa türira ínot ayukame, jüri nee ä jotua.

¹⁸ Bueitukne jüneiya ínochi, jü tühua ín huáatiäu kaa ínot ayka. Bueitukne tühuaata yáa báreka, kara áma yúmaka tatahua.

¹⁹ Bueituk juka türik ín yáa barëhui, kannä johua; juka kaa türik ín kaa yáa bárëhui, júkai ál-lane johua.

²⁰ Ínapo juka ín kaa yáa bárëu joäteko, kanne ínapo ä johua; jü kaa tühua ínot aneme, jüri ínel nee antua.

²¹ Të ínapo tühuaata yáa báreka junne, iri ley ínobía cháchátu, jü kaa tühua ínot ayukame.

²² In jiápsipone ä musaüle, juka Diosta ley,

²³ tëne täbuik leyta két ínot ayukamta bitcha. Jüri béja juka leyta ín kóba súärapo jípurëhui, ä béj-reka huerama. Huanäi nee yúyüuka nee pereesoteka nee huéhueria, jum kaa türi leyta ín takaahuat ayukäu lül-la.

²⁴ ¡Tepane jiokot aneka ími jiápsa! ¿Jábesu áma nee yeu huíknake jáni, íkai ín takaahua mukiapo anemta?

²⁵ Diostane baisauhue, Jesucristo itom Señorta béchibotaka béjane át jünéaka taahuak. Kaita éntok boobíchaka Diosta nésahuine jopo yúmala, të ín yoremtukäpo ámani, juka kaa tühuaata ley nee jo íaaka ínomak nássua, jü ín takaahua.

8

Jü Espíritu Santopo jíapsihuame

¹ Én ál-la béja, kaybu jábe am yäurau bíttuanake, jita kaa türik am yáakä bétana am nátuakari, jume Cristo Jesústat aneme, jume

kaa huakajpo jíba jíápsame, ál-la Espíritu Santopo jíbba.

² Bueituk jü Espíritupo ley jíápsita yore mákame Cristo Jesústat nee jínëula, juka kaa türik leyta bétana entok juka kókkohuam leyta bétana.

³ Bueituk Moiséjta ley tókti kara ä joaka tatahuay, yoremta kaa úttiakä béchíbo. Të jü Dios ál-la ä yáhuak; ä Üusihua äbo bíttuaka, yoremsi ä yáakari huakas sánkota ä mákkak. Ínëli áu huémta násuku, jü kaa türikut bétte nokta chúppak.

⁴ Juka leyta lütüría itot chúp íaaka ínel yeu siika, kaa nápat huakajta jo barëu itom johuähui, ál-la juka Espírituta éäpo ámani.

⁵ Bueituk jume huakajpo aneme ímí buíapo jita ayukamtat jíbam éaka jíápsa; jume Espíritu Santopo aneme éntok, Espíritu Santopo huémta jíbba.

⁶ Bueituk jum huakajpo jíba jíápsihuame át kókkohuamta huéria; të jü Espíritupo anhuame jíápsi jíbba, entok yánti jíápsihuame.

⁷ Jü huakajtat jíba éame Diosta béj-reka huéiye. Jüri síme, bueituk kaibu jü Diosta ley bétuk äu núnake, entok jauhuey júne kaibu áma yúmanake;

⁸ entok jume huakajpo jíba aneka jíápsi báareme karam Diosta huáatiäu johua.

⁹ Të eme katem nápat huakajpo jíápsa; Diosta Espíritupem jíápsa. Jü Cristota Espíritu kaa at jípureme, Cristo kaa ä áttiak.

10 Jü enchim takahua mukila, jü kaa tühuata béchibo; të Cristo enchimmet jíapsätek, jü enchim espíritu jíapsa Diosta bétana tü éehuamta béchibo.

11 Huä Diosta Espíritu Jesústa kókkolam násuk jíabitetuakame enchimmet anëteko, huäri júchi két enchim takahuam tóboktianake, am kókkolamtuk junne, hua Diosta Espíritu enchimmet anemtayi.

12 Junëli huéiye, hermaanom, íkäte én joaka jíapsipo yúmala; kätte kía jájana jíapsinake, itom huakajta éäü jíba joaka.

13 Eme kía juka huakajta éä páman jíba jíapsäteko, kókkonakeem. Të Espíritut Santota éä páman jíapsäteko, juka huakajta éäü mäako, jíapsitem jípunake.

14 Bueituk sime jü Diosta Espírituta eä páman kateme, ímëi béja jume Diosta üusim.

15 Katem tékilpo nénkirita bénasi emo innëa, májhueka náhuisi éakari. Tua üusipem näikiari, Diosta üusim bénasem emo nüye. Huäri béchibote kaitat jáchin éaka áu chaynake, ínel jíaka: "Itom Páa, itom nákeme."

16 Jüri Diosta Espíritu jü itom espíritummak chätuka kálajkosi itom ä máknake, juka jünee huamta itom Diosta üusimtukähui.

17 Ítapo Diosta üusimtuko, Diosta áttearite átteak; entok sime ä jípurëumaki ítapote ä átteak. Ä Üusi Jesucristotamakte náü ä jípure. Áapörík jikot anekäu bénasite ítapo két áamak jikot anëteko, áman ä lóoriaute áamak annake.

18 Senu huémtane két áma bitcha: síme ímí én itom jìokot anèhui kia kaita juka itom jípunakèhui, karate áu ä cháiya, juka lóoriata Diosta itom máknakèhui.

19 Síme ímí buíapo yáataka ayukame béja ä boobíchaihui, juka ímí huéenakemta, jume tua áma yeu púarim Diosta üusimtaka tahuanakèhui.

20 Bueítuk yáataka ímí ayukame kaa türik béchìbo nasontuk; ìri kaa áapörìk éäpo junèli aayuk, ál-la hua Diosta éäpo, tè két tülisi ä yáatunakeu boobíchaka taahuak,

21 bueítuk símeta kaa ál-la machisi anhuamta ímí ániapo kaitasi yáatunake; junèli béja jü buía júne két ä jípunake, juka tühuata ímí huéenakemta, jume Diosta üusimmaki.

22 Júnèate jü ímí buíapo ayuka jíápsame jámutta asoa báreka huantè bénasi buaana;

23 entok ítapo kétchi, juka Espíritu Santota teboterita bénasi ä jípureme, kètte ä boobíchaihui, juka taahuarita yúmako juka lóoriata itom jípunakèhui, buanakate ulut éiya huáijhua itom jíápsipo, jum itom takaahuapo itom yeu huíkeka, täbui takaahuata jípu báreka.

24 Júnèli huaka taahuarita boobíchakate jínèutaka tahuala. Tè jü jita boobit-huame kee jee bíttu. Tè senu jita bíтчäteko, ¿jita béchìbosute ä boobinnake?

25 Tè juka kaa itom bíchähui, júkái ál-late yebij boobinnake; yánti anekate ä bobitcha, jum jita yebij boobit-huäpo.

26 Júnèli kétchi jü Espíritu Santo itom úttia

lütëpo itom ania; jáchin juka Diostau itom nétannakëhui, áapo jü itom espíritu juka itom nokäu áu buísse, jiápsipo buanaka entok teniai kara téhuatumta nokaka.

²⁷ Të jü Dios itom jiápsipo ayukamta jüneriame át jüneiya jita juka Espíritu Santota huáatiähui, bueituk tua juka Diosta ito béchïbo huáatiäu jïba áu noknake, jume santosi jiápsame béchïbo.

Yölataka áma yeu kathuame

²⁸ Jüneate jume Diosta nákeme, síme jü ámeu ayunakeme bem tühua béchïbo ámeu huéenake, huame áapörík eä páman núnurim.

²⁹ Jume tua bannaataka Áapörík täyakähui, ímëi két yuktiak, ä Üusi bénaaka am tahuanakë béchïbo, Áapörík chë yaura nesauta ä jipunakë béchïbo, síme ä súaleme násuku. Yörihuakä ä tahuaria báreka.

³⁰ Jume jauhuey naateka ä yuktiakähui, ímëi két núnuk. Jume ä núnukaü éntok, Diosta bíchäpo kaita kulpaka am tahuariak, entokim Diosta lóriapo jiasinake.

³¹ Ía bétanasu, ¿jáchisute jiaunake jáni? Diosta itomaktuko, ¿jábesu itom béj-reka huée báanake?

³² Juka ä Üusihua júne kaa ito béchïbo beutirek, ál-la ito béchïbo ä tójjak ä mënä béchïbo. ¿Jatchiakasu kaa áamak itom ä máknake jáni, juka símeta ä jipurëhui?

³³ ¿Jábesu két jume yeu ä púakähui nätua? Dios ä súaleme kaita kúlpakame tóttoja.

³⁴ ¿Jábesu bétte nokta ámet chúpupa?
 Jesucristo jü mukukame, entok két jü kókkolam
 násuk jíabitekame, entok két jü Diosta bátam
 bétana kátekame, entok két jü íto béchïbo
 Diostau nokame.

³⁵ ¿Jábesu itom ä úhuaanake, juka Cristota
 nákeka itom ä yörèhui? ¿Itom jìokot anèhui, ö
 Cristota béchïbo kaa tüisi itom bíthuähui, ö
 tébaa, ö kaa itom sánkokähui, ö jínhua machisi
 huéeme, ö kúchirim jáni?

³⁶ Ä jìojteripo Bénasi:
 Yü túttite emo béchïbo kókkko;
 kabaram súa báahuäpo Bénasite ímï jípuhua.
³⁷ Júnëli itou ä huéy junne, jíbate yölataka áma
 yeu kannake, hua itom nákeka ito béchïbo
 mukukamta huam ámani.

³⁸ Huári béchïbo huitti jünéakane ínel
 enchimneu nooka: Jü itom kókkonakeu junne,
 jü ínëli jìokot aneka jíapsihuame junne,
 ángelesim junne, kaa machikuu jita ayuka yore
 máujtuame junne, én ímï ayukame junne, jü
 itou yebijnakeme junne,

³⁹ jü met jìkat ayukame junne, jü bétukun kóm
 ayukame junne, kaita ímï yáataka ayukame
 junne itom näikimtenake, juka Diosta nákeka
 itom ä huáatiähui, jü Cristo Jesús itom
 Señortachi.

9

Israelta yoremem yeu púahuakähui

¹ Ínapo Cristopo lutüriatane nooka, kanne
 áranokìchi, jü Espíritu Santo, kaa nee ä taktiria
 íkai ín ä noknakèhui,

² úttesine jiápsipo kökosi siroka kaa chuktekane ín jiápsipo ä innëa juka huantiriata.

³ Kia nee bette nokta inot chupatuna béchïbo júne ino toij eiyey, ö Cristotau mekka aneka, ínëli ayükatek jume ín huahuajim jinëukäteko, jume ínomak joomem huakajpo, áchayhuariapo.

⁴ Israelta géntempom joome; Diosta üusimpom näikiari; Diosta simek béppa ujoyória; entok ámemak nokta yéchala, juka Moiséjta ley yáakame; ä jïojteka ámeau ä teekak, áahuim tónnommea jápteka ä yöri-la, entok Áapo yún jita am mák rókaka nok-la.

⁵ Jume bat kateme Abrahampo naateka bem huahuajim; júmëi éntok, juka bem ójbotam huéria. Jü Cristo júmü áman ímï yepsak. Huanäi Áapo Diostaka simeta béppa nésahue, sime huásu-huásuktiata yörihuaka jípuhua. Júneltunake.

⁶ “Jü Diosta nokakäu kaa áma yuuma”, tite kara jiaahua; buëituk jume Israelta usiarim, katim sime Israelpo joome.

⁷ Entok jume Abrahamta ójbopo yeu sákalamtaka junne, katim simetaka tua Abrahamta üusim. Dios Abrahamtau ínel jiaahuak: “Isaacta huam ámanë am jípunake, jume em üusim.”

⁸ Ìri ájäria, kaa jume áchayhuariapo usiarim ínel jume tua Diosta üusim; áapo Dios Abrahamta usita huépülaik usipo mák rókaka nookak. Huäri usiarita bétana yeu tómtilame, ímëi áma näikiari.

⁹ İri inel chúkula yáa báahuaka nokhuakame, Abrahamtahui: “Huámëi taahuarimmechi inapo yebijnake; huanäi Sara ili outa asoanake.”

¹⁰ Entok kaa İri jıbbba; jü Rebeca kët itom átchay Isaacta bétana asoa báreka taahuak.

¹¹ Ketunem kee jee yeu tómtey, türik entok juënak jünem kee yáuhuay, juka Diosta ä huáatiä pámani, jábeta áma yeu ä púa bárëu yeu ä púanakëhui. Júnëli júkai huéenakë béchıbo, inel yeu chúppuk, kaa juka jita ä yáakä béchıbo, ál-la áapörık ä yuktiakä béchıbo.

¹² İnel áu jıayhuak: “Jü kësami juka chúkula huémta nésahui jonake.”

¹³ Ä jıojteripo bénasi: “Juka Jacobtane nákkek Esáuta entok kaa huaatiak.”

¹⁴ ¿Jáchisute jiaunake jáni? ¿Jachu Dios kaa lütüriata johua? ¿Ëe! Kaa junëli.

¹⁵ Bueítuk Moiséjtau inel jiaahuak: “Jábetau tühuata ín yáa bárëune tühuata yáanake; juka ín jiokoli bárëune jiokolinake.”

¹⁶ Júnëli béja kaa jü inel éamtahui, jü búitemta béchıbo júne ëe, hua tühua Diosta jábetau yáa barëhui, jóähui ä yáanake, juka tühuata.

¹⁷ Bueítuk jıojteripo: “Jü Dios jü Egiptopo rey Faraóntau inel jiaahua: İnapone reysi enchi yáala sime Egiptopo, juka yáura uttiára ín jıpureü emót bíttebo báreka, jume ín téhuam sime buíárat am täyatebö béchıbo.”

¹⁸ Júnëli béja jü Dios jábeta ä jiokoli bárëu jiokolinake, entok senuk jíapsita námakasi ä yáaria bárëtek junne, námakasi ä yáarianake.

19 Të empo jámak ínel inou jiaahua:
 “¿Jatchiakasu júntuk juka yoremta nätua?
 Bueítuk, ¿jábesu két ä táktirianake, juka Diosta
 yáa bárèhui?”

20 Empo yóremtaka, ¿jábesäe, juka Diosta
 téjhua béchïbo? ¿Jachu jü sötöri juka ä
 yáakamtau ínel jiaunake? “¿Jatchiakasë júneli
 nee yáuhuak?”

21 Jachu jü babuta tekipanuame kaa úttiata
 jipure jáni, jü babuta béppa. Jü senu baabu
 kittiaripo huepul basota újyoriapo sayhuamta
 ay au úttil béchïibo ä yáanakèhui, täbuik entok
 jayti machika jita ama huattia béchïbo.

22 Jü Dios itou yeu ä buíj báreka juka ä
 omtèhui entok juka ä úttiära, tebesi tiempota
 am mákkak, jume kaa huéchiasi aneme. Huäri
 béchïbom lütiana.

23 Huanäi éntok juka símek béppa ujyorik ä
 bíttebo báreka, itom jiokoleka bannaataka itom
 yeu púuhuak, itom áamak annakë béchïbo.

24 Èn éntok itom núnula, juka Diosta yore
 jiokoriläu jájamlame, të kaa gente Israelta
 joome násuk jíbba, ál-la génte kaa judíom
 ániapo anemmeu násuk kétchi.

25 Jum profeeta Oseasta jïojtekäpo két ínel
 jiaahua:
 In pueblo tine ä téhuaanake,
 juka jauhuey júne kaa ín pueblotahui,
 entok juka pueblota kaa nákhuaamtane nákhuaä
 tíanake.

26 Entok jum bem tejhuaripo:
 “Emëe katem ín gentem”,
 júmürim Dios jíápsamta üusim ti tehuaana.

27 Isaías profeeta két chay nókaka ínel jiaahua: “Israelta gente bétana. Eläposum sèeta bénasi juebénaka aane, jü Israelta pueblo, ili ama yeu bilame jíba áma jínëutunake.

28 Bueituk jü Señor ä nokakäu yáanake, sïme ániata béppa, lútula huëpo, entok läutipo.”

29 Bannaataka profeeta Isaíasta jiauläpo: Jü Señor úttiata jïpureme kaabeta ímï ä tahuariako, pueblo Sodooma entok Gomorrata pueblota bénasite tahua éiyey.

Jü lütüria ä súalhuäpo huám mabethuame

30 Huanäi, ¿jáchisute jiaunake? Jume kaa judíom kaa Diosta sáu katemesu ä jájamek juka lütüriata. Huanärim kaa culpaka tahuariahuak, kia bem ä súsualekä béchïbo.

31 Jü Israel éntok jü leytat jíba jiápsekäihui, kaa ä jájamek.

32 ¿Jatchiakasum jumeï kaa ä jájamek? Bueituk bempo juka jita bem jóäbet jíbam éiyay. Jü téta áme bia órekamtachim téitek.

33 Ä jïojteri bénasi: Béjem ä bitcha, ínapone jum pueblo Siónpo Israelta hueramä böochi, juka tétatane áme bia yétcha; entok téta bueru ay huattihuame; jume ä súaleme; kaybum tiusi tahuanake.

10

1 Hermaanom, jiápsipo ín huáatiähui oraciompo nokaka Diostaune ä áahua, juka gente Israelpo joome jínëutunake bétana.

² Ínapone júneiya, tüisi Diosta nesahui bemporim jo peähui huatem béppa; të kaa huitti ä täyahuä pámani.

³ Bueitukim juka lútüla Diosta bétana huetma kaa täya. Juka bem ä súalë bénasi jíbam ä yáa báreka éiya; juka Diosta lütüría huéchiasi órekamta éntokim omoute.

⁴ Síme jü ley Cristotau yeu chúchupe, juka ä súalemta tü yórempo tahua íaaka.

⁵ Tü yórempo tahua báreka Moiséjta ley páman órekame ínel jïojteri: “Jü yoreme ímï leypo órekamta yáakáteko, íkái leyta béchïbo jíba jíapsinake.”

⁶ Të jü Diosta súsualeka huéchiasi ayuhuame, jüri éntok ínel jiaahua: “Katë em jíápsipo ínel jiaahua: ¿Jábesu áman téhuekau jikau huéenake jáni? Íri béja Cristota äbo kóm huéria béchïbo, ti jiau báare;

⁷ ínel jíáteko junne, ¿jábesu kókkolam anëu sika itom ä ettejorianake jáni?” Íri béja Cristota kókkolam násuk yéchaka ä temajemta bénasi jiaahua.

⁸ Të jü jïojteri, ¿jáchisu jiaahua? “Kaa jáimu emou órek, jü nooki, em tempo éntok em jíápsipo.” Íri ínel jü nooki chayeka itom nokähui.

⁹ Bueituk Jesús jü Señor ti jíaka em teniay yeu ä buísëtek, éntok em jíápsipo ä súalëtek, Diosta kókkolam násuk ä jíabitetuakähui, jínëutunakee.

¹⁰ Bueituk jíápsipo ä súalhuäpo Diosta bíchäpo tü yóremtaka tatahua; jü teniay éntok

yeu buïbuijhua, jínëutaka tahua béchïbo.

¹¹ Bueïtuk jü jïojteri ínel jiaahua: “Sïme hua ä súaleme, kaibu tiusi tahuanake.”

¹² Bueïtuk Diosta bíchäpo sïme nanälay; jume judíom entok jume kaa judíom; sïmemmeu Áapo Señor. Áapo yún jita jípureka am miika, jume áu nétaneme.

¹³ Bueïtuk, “Sïme Señorta téhuampo nokame, jínëutunake.”

¹⁴ ¿Jáchisu júntukim ä téttehuaaka áu noknake, huaka ketune kee bem súalëhui? Entok, ¿jáchisum ä súalnake, huaka áa bétana nokhuamta kee jikkajaka? Entok, ¿jáchisum ä jikkajnaake, kaabeta jee ámeu ä nokayo?

¹⁵ Entok, ¿jáchisum ámeu noknake, kaa áman bíttuatuko? Juka jïojterita jiauläpo: “¡Tepam musäla maachi, jume guókkim, yánti jíapsihuamta nokame attiam, entok bemela tü nokta huériame!”

¹⁶ Të kaa sïme al-leaka ä mabetak juka tü noki bemelata; bueïtuk jü Isaíasta jïojteri ínel jiaahua: “Señor, ¿jábese juka itom nokäu jikkajaka ä súsualek?”

¹⁷ Júnëli béja jü Diostat ehuame jikkajhuäpo yeu huéiye; jü jikkajhuame, Diosta noki jikkajhuä bétana huéiye.

¹⁸ Të éenne ínel jiaunake: ¿Jachum tua kaa ä jikkaj-la jäni, juka Diosta nooki? Anáka; akim ä jüneria. Jü jïojteri ínel jiaahua:

Sïme buíärat jikkajjtuk,
sïme ániat nokhuak.

19 Énne júchi ínel jiaunake: ¿Jü yoremraa Israelpo joome íkái kaa júneria? Bannaataka sep Moisés ínel jiaahuak:

Ínapone naïbuk-riata enchim innëtuanake gente kaa Israelpo jommemaki.

Entok gente kaa suamsi emo nüyemmaki enchim öomtituä béchïbo.

Junëline béja enchim öomtituanake.

20 Jü profeta Isaías huitti ínel ámeu jiaahua:

Jume kaa nee jariamesu nee téuhuak;

jume kaa nee nátemaymeune ino yeu machiriak.

21 Të jü Israelta bétana éntok ínel jiaahua:

“Sime táapone ámeu mám rútuksilataka jíba ámet boobíchaihui, jü gente kaa nee huáatiaka entok nee béj-reka anemtamak junne.”

11

Israelitam bëyeka tahualame

¹ Én éntokne ínapo ínel jiaahua, ¿jachu juka ä pueblohua omoutela, jü Dios? Ëe, kaa junëli huéiye. Bueítuk maasu én ínapo két Israelita, Abrahamta üusimpone yeu simla, Benjamínta familiapone joome.

² Kaa yeu ä tahuariala, jü Dios juka ä pueblohua. Áposu jauhuey naateka ä täya. Ö, ¿jache kaa ä jíkkaijla, Eliásta bétana nokta, jïojteripo huémnta? Juka Israelta Diostau yeu buíssek, kaa tüisi ä tahualatukä bétana, ínel jíakari:

³ “Señor, ijume em profetamim súhuak; jume em altarim entokim chíbela tatabla;

entokne ínapo jíba tahuala; neechim éntok jaria nee më báreka!”

⁴ Të jü Dios, ¿jáchisä yómmiak, téhueka bétana? “Guoy búsan mil yorememne íno béchïbo éeriala; jumeï béja kee jee Bãaltau tónommia jápte.”

⁵ Én ímï tiempopo junne, ketunem áma yeu púataka aane, Diosta yore mikä pámani.

⁶ Kaita yáaka Diosta tühua jájameko, jüri béja kaa tékil yáarita béchïbo huéiye. Kaa junëli ä huéeyo, jü yore mikhuame kaa yore mikpo näikiari. Tékilta béchïbo huëtek éntok, jü yore mikhuame kaitapo tatahua. Júnëli huéeyo jü tékkil kaa tékilpo näikiari.

⁷ Huanäisu, ¿ëni? Jü Israel juka ä jariaïhui, kee jee ä jájame; të jume áy yuktiarim ál-la béja ä jájamla. Jume huate éntok juka jíapsita námakasi tahuariak.

⁸ Ä jïojteri bënasi: “Dios Áapo béja ínëli am tahuatuak, kaita am ínnënakë béchïbo. Jume pusim júne béja kara bínnake; jume nákam júne béja kaa jikkaijnake. Júnëlim tahuala, én tájti.”

⁹ Entok David két ínel jiaahua:
Jum bem náu yájaka jíbuäpo huite cháaripo entok jítërimpom huáttinake.
Júmürim tëiteka áma jiokot ayunake.
Jüri ámeu huéenake.

¹⁰ Eläposu jume bem pusim kaa bíchaka tahuanake, kaa machiku;
eläposum bãampo kökosi huanteka ókola rejtinake bem kókkou núkisi.

Kaa judíom jínëuria

¹¹ Én éntokne ínapo nátemaje: Jume Israelta gentem, tēiteka huattek; ¿én béja kaibu júchi áu tóboktianake? ¡Kaa jümü ámani! Tē ál-la jü bem kaa tüisi ayuka béchïbo, jü jínëuria kaa judíommeu yepsak, jume judíom öomtituä béchïbo.

¹² Jü tēitekäu bem huáttekähui, jü ániatau tühuata nüpak; jü bem kaa tüisi anëu jume kaa judíommeu tühuata yáuhuak. ¡Chë júne tühuata yáanake, yúmalasi bem Diostau jíapsi kúaktekateko!

¹³ Gentiilim kaa judíom enchimmeune nooka. Bueítuk jü Dios enchimmeu nee bíttuala. Tüisine át jíapseka entok ä yöreka ä johua, juka ín tékkil.

¹⁴ Jamak júnene jume huate ín ójbopo joomem öomtitanake, enchimmak tekípanuakari. Huanäine Diosta am jínëünakeu bíchaa am huériunake.

¹⁵ Jume bempörim päkun yeu taahuariakähui juka síme yoremraata Diostamak tüisi jíapsinakë béchïbo, junëli siika. ¿Jáchisu ámeu huéenake jäni? Ámani béja jume judíom símem jum tühuau bíchaa kúaktiahuayo, ¡tepam jíapsita jájamnake, kókkolam násuku!

¹⁶ Jume páanim bát yáahuakame santotuko, jume chúkula yáahuakame két jíba santotaka yeu huéenake, bueítuk jü bát huéri huépul tujpom náu jometunake. Entok jü júyata naahua santotuk junne, síme mesëkiriam két santotunake.

¹⁷ Jume huate mesëkiriam käitiahuakä, huanäi empo béja jü oliivo kía júyapo jometaka, júmü kéchahuake basihuek. Huanärë béja jü jíapsi em jípurëhui jü oliivo bähua jíapsitamake ä jípunake. ¹⁸ Katë juka júya bat huémta mesëkiriam kaitapa bít báare; bueítuk empo emo buérialëtek, jüneäe émposu kaa juka nahuata jíapsita mákka, ál-la áapo jü nahua enchi jíapsita mákka.

¹⁹ Empo jamak ínel jiaahua: “Jume mesëkiriam käitiahuak; ínapo jum käitiapo basiu iaahuak, jü oliivo óguotachi.”

²⁰ Türi; chúktiahuakamme, huame mesëkiriam, kaa juka Diosta bem súalekä béchïbo. Të empo em ä súualekä béchïbo jíápsake ímï aane. Katë emo buérialë; ál-lë Diosta májhueka jíápsa.

²¹ Bueítuk Dios kaa am jiokorek, jume mesëkiriam tua ä ogúopo joome, enchi júne kaibu jiokorinake.

²² Áachë suuhua, éntokë ä bitcha, Diosta türi jíápsekähui, entok kuttílasi huémta ä türëhui. Kutti ámet mámma, jume huáttekammechi, entok két enchi jiokolë, jíba junëli enchi ä súaleka aneyo. Kaa ä junëlituk éntok, enchi két chúktianake.

²³ Inentaka bempo juka kaa ä súalhuamta tójaka anëteko, júchi bemelasi óguot am basiutuanake. Bueítuk Dios úttiata jípure, júchi bemelasi óguot am kechanakë béchïbo.

²⁴ Áahuë huáate: Empo jü oliivo kía júyapo jometaka käitiahuaka, jü oliivo ethuaka suayahuamtat kéchahuakä basiutuahuak, jume

mesëkiriam át jomesu chë kaa át kéchahuakä basiutuana, jü júya ámemak jometamaki!

Israel yoremraata jínëunähui

²⁵ Hermaanom, íkäine két enchim jüneriatua péiya: Dios ä éSORITA bÉnasi óretukay én ímí tiempota huey yeu buíj báahuaka ériatukay. Katem emo jábelinake. Jáchisu áu siika, jü yoremraa Israeltahui, juebÉnakam juka bem jíapsi námakasi yáariahuak, juebena kaa judíom ä jajamnakeme aman Diostau jíapsi kuaktisuko, béja lütinake jume kaa judíom tiempo.

²⁶ Huanäi béja síme Israel jínëutunake, ä jiojteripo bÉnasi:

Jum pueblo Sión bÉtana huéenake,
jü itom jínëunakeme,
jukä Jacobta familia kaa türik yáari ä úhuáteko.

²⁷ Entok íkäi noktane ámemak súmanake, júnakoy béja ínapo jume bem Dios bejrim am úhuaanake.

²⁸ EvangelioPo Diosta bej-reka kaate enchim béchibotaka, të bem yeu puatukäpo; entokim uttesi nákhua, jume bem bát kat-riampo béchibo.

²⁹ Bueítuk jü Dios jita yore ä mák-ri, kaybu yore ä úhuaanake, jabeta yuktiaka ä nunuko kaybu ä koptianake.

³⁰ Eme junne kaa judíom bannaatakem juka Diosta nÉsahui kaa johuay. Én éntokem ä jajamla, juka Diosta yore jioKorëhui, jume judíom kaa Diosta nÉsahui yáakä béchibo.

³¹ Júnëli két jume judíom ëni katim Diosta nésahui yáhuak, juka Diosta úttesi enchim jiokolinakë béchïbo. Bempo éntok két ä jájamnake, juka Diosta úttesi am jiokolinakëhui.

³² Jü Dios béja sïmem tójjak, jum kaa türi böot am kannakë béchïbo, chúkula béja sïmem ä bíttua báreka, juka yore ä jiokolëhui.

³³ ¡Tepa ínel kaa lülüteka böka, jü Diosta ára jita joähui, ä jüneriähui entok sïme jü täyahuame! Tepa obiachisi kara huitti át jüneetu, jü Diosta huáatiäbechi; kaa läuti ára ámet jüneetu, jume ä böommechi.

³⁴ Bueítuk, “¿Jábesu tua béja át jüneenake jáni, juka Señorta éäbechi? ¿Jábesu ä majtia jáni, ják ámani ö jita ä yáanakëhui?”

³⁵ ¿Jábesu Áapörík bát ä mákak jáni, juka ä mák-ri ä nóttiriä béchïbo?”

³⁶ Bueítuk Áapörík bétana, Áapörík béchïbotaka, éntok Áapörík béchïbo, sïmetaka ímï ayukame, Áapo ä áttiak. Áapörík béchïbo jü lóoria, yúu huasu-huasuktiapo. Júnentunake.

12

Cristota súaleme jonakëhui

¹ Huäri béchïbo, ín hermaanom, enchimmeune nooka, ujbuanaka, Diosta yore jiokolë pámani: Enchim takahuamem jiápsame kaa ámpolekem Diostau buísse. Íri ofrenda jiápsame Diosta ä musäulëpo tua ájäria, entok tua huéchiasi huéiye.

² Katem ímī ániapo én imī ayukamtat jíba emo joyhuaria; ál-lem hua enchim kóba éeri bemelasi yáanake. Bueítukem júnëlem beja ä jüneríanake, jita Diosta huáatiähui, yoremak al-leehuamta ä jípurëhui, éntok kaita áu bëyeka yúmalasi ä türiakähui.

³ Júnëline jiaahua, huaka tühuata ára jita johuamta ín mák-ri béchībo, huame hueuhuëpulaka enchim násuk aneme, katim huatem béppa emo ériapo yúmala, ál-la áma ä huéeläpo jíbba, áa bétana huéchiasi éaka, huaka Diostat súalhuäpo beekik, Dios Áapo hueuhuëpulammet ä näikimtela.

⁴ Jáchin jum itom takaahuat yún náu huémta itom jípure Bénasi, të kaa sīme nánancha huépul tékilta jíba johua.

⁵ Júnëli két ítapo juebénaka náuhui, huépul takaahua jíbba jum Cristopo, entok sīmetaka náu aneme náu huéiye.

⁶ Katte sīme nanälaysi huépülaik jíba ára johua; atä mák-ri Diosta bétana. Jábe juka Diosta bétana nokta mabetaka ä nokame, em Diosta súalë beekisi jíbe ä johua.

⁷ Ö chë jita tühuata jábetau johuäpo, áahuë ä johua; ö yore majtiahuäpo, jábetë majtia.

⁸ Jábe Diostau bíchaa am huériame éntok, eläposu Diostau am rúktianake; hua jita huiutíame, eläposu jábeta miknake; jü jábe kóba yöpo huéeka jume huatem ára huériame, eläposu júkái tékilta jonake; jábeta jiokolëka ä aníame éntok, eläposu al-leaka ä jonake.

Cristota sualhuäpo itom jo iähui

⁹ Jü jábeta nákeme chíkti ä jápsimak yore náknake. Juka kaa türik omot yéchaka, türik jíba boojorianake.

¹⁰ Símetakem emo nákke, emo saylakamta bénasi: Emo ériakem emo bitcha, éntokem símeku emesu emo chë éria.

¹¹ Túisi át jápseka, kaa obeka, Señorta tékil johua chikti enchim jápsimaki.

¹² Al-leakem Señortat boobíchaihui; yánti jápseka juka kaa türik jita huémta innéhuäpo, yüu tüttem Diostau nooka.

¹³ Jume Cristota súaleme, akem am ania; jume lótteka kateme enchim jóapem am mabeta.

¹⁴ Jume enchim jájjaseme, tühuatem áme béchíbo aahua, jü Señortahui; katem béttesi ámet nooka.

¹⁵ Jume al-leammakem al-leiia; jume buanammak éntok, ámemakem buaana.

¹⁶ Huépülay bénasem emo bíchaka náu aane; katem emo buériale; jume poloobemmakem emo huéria; katem eme jíba jita emo täya tíaka éiya.

¹⁷ Katem juka juénasi ayukamta jü kaa tühuay béjtua; juka türik jíbem jo báreka éiya, síme yoremem bíchápo.

¹⁸ Ama yumátekem síme yorememmak júnem yánti jápsihuamta jípureka aane.

¹⁹ Katem emesu juénak enchimneu yáarita nóttiria báare. Eme hermaanom ín nákehüim, jü Diostahuem ä tójja. Huári júnakoy juka nokta béttesi ámet chúpanake, bueítuk ínel jiojteri: “Ínapone ä áttia, juka yoreu

yáahuamta nóttiriahuahui; símetane ínapo béjtuanake, ti jiaahua jü Señor.”

²⁰ Júnëli ket jiaahua: “Juka enchi béj-reka huéekamta tébäureyo, Akë ä jïbuätua; ä bäi mukeyo, Akë ä bäa mikka. Empo íkai joäteko, óbam kóbat át huáttiamta bénasë ä táanake.”

²¹ Jü juënasi anhuame kaa enchi yúyüinake; ál-la empo juka kaa türikë jü tühuay kobanake.

13

¹ Síme yäura ímï buíapo nésahuemta bétukem emo nüye; buëituk kaita éntok yäura, juka Diosta ímï kóm jünakteri yäura jíba ímï ániapo aayuk.

² Júnëli béja jábe junne juka yäura nesauta béj-reka huée báareme, Diosta ímï kóm jünakteri béj-reka annake. Huanäi béja jume íkai béj-reka ayukame, bempo emo ä joria, juka béttesi bem püaktianakëhui.

³ Jume jueezim ímï buíapo juka yäurata núk jokame juka tühuata joamtahum kaa suuhua. Kaa am máujpo yúmala; jü juënasi aneme ál-la. ¿Jachë empo juka yäurata kaa májhueka ímï jíapsi péiya? Türikë johua; huanäi yäura áaposu enchi úttilnake.

⁴ Diosta nésahum joaka ímï aane, enchi ania báreka. Të juënasi anëteko, máujpë yúmala; kaa kíal am jípure, jume ejparam, jü tékiakame, buëituk Diosta nésahui yáatebo báreka, juka juënak bem joähui ámechá nóttiria.

⁵ Huäri béchibote áabétuk ito nüpo yúmala, kaa juka kökosi itom ä yáanakëhui jíba

májhueka, ál-la juka jíapsi ehuamta kaa chichä machik jipü béchïbo.

⁶ Bueïtuk huäri béchïbë kët impuestom béjtua, juka Diosta tékilta am joaka annakë béchïbo. Yüu tüttim tekipanua, júkai joakari.

⁷ Sïmetem juka enchim huikiriähui béjtua: Jum náu tómi jíkimaahuäpo, náuhuem tómi jíkima; jume impuestom béjtuahuäpo, impuestomem béjtua; juka yörisi maachik, akem ä yöre; juka nákhuaaka ériahuamta, akem ä nákeka ä ériaka ä bitcha.

⁸ Katem jábeta huikiriaka tatahua; nánanchem sïme emo nákeka ál-la náu aane; bueïtuk juka alë bénasi yoremta nákeme, juka leyta jiäpo áman aane.

⁹ Jü Diosta nesauri ínel jiaahua: “Jubekë karë täbui juube, jámut junne kunakame kaa täbui yoremta jïpunake; katë yore suuhua; katë kía jábetat kaa lütüriata nooka; katë juka kaa em áttia ukule”; entok júchi jü huate Diosta nésahum, ímirim sïme chúppe, ínel ä jiäpo: “Juka emo bénasi yoremta emo bénasë ä ériaka ä náknake.”

¹⁰ Jü yore nákhuaame kaabeta kökosi johua; junëli béja hua yore nákeme tua juka leyta jiä páman aane.

¹¹ Sïmeta íneli huëpo eme béja át suanake, jü ániachi. Béja yúmala, jü taahuari, kócheka búsaka itom jotenakëhui. Bueïtunkte én chë júne kaa mékka áu ansaka, jü Señorta itom huériunakëhui, júnakoy itom ä súsualeka taahuarit béppa.

¹² Béja mékka tukaari huéiye; jü machiria béja äbo jëla ansime. Én éntokte jum kaa machiku itom attiakaïhui tóijnake. Taahuapo nássua huükörimtem én nünake.

¹³ Taahuapo rejtemta bénasite ito nünake, suamsi; kaa jum jaiti machiku entok vino jïhuäpo, jum kaa huéeläpo sánko béj-remta áttiahuäpo junne, kaa tiuraa pajkompo ják rejtihamta junne, nássuahuäpo junne, emo ée béj-reka jíapsihuäpo junne.

¹⁴ Señor Jesucristotate súpetenake, entokte kaa juka huakajta itom huériu bárëu bíchaa jíba kannake.

14

Diosta súalhuäpo kaa üúttiakame

¹ Juka Diosta súalhuäpo kaa úttiakamta enchimneu ä rúkti báareyo, akem ä mabeta; të katem áamak nok nássua báare täbuiasi jita sualhuamta bétana.

² Bueituk maasu én senu sïmeta jita buabuähuamta buänake; të hua kaa huitti Diostat éame, jüuta síarik jita jíba buänake.

³ Jü huakajta buäyeme, kara ä ée béj-reka ä bitcha, juka kaa ä buäyemta. Jü kä buäyeme junne, kara jáchin éaka ä bitcha, juka ä buäyemta, bueituk jü Dios áapo két ä mabel-la.

⁴ ¿Jábesu empo, juka täbuik tekoka tekipanuamta suntuay emo ä yuptionakëhui? Diosta nésahui johua, kíkteka ö huécheka junne. Jü Señor Áapo nésahue; ä úttiäray ä kéchanake.

⁵ Senu kaa sime taahuarim nanäläy tíiya.
 Huate éntok sime taahuarim nanäläy tíiya.
 Ínëli jiayhuäpo, jáchin ä súal bárëpo, senu ä
 súalnake, chíktä jíapsimaki.

⁶ Jíta taahuarita empo yöreka Diosta át
 súaleka, Diosta béchibë tüisi aane. Jü jibuäme
 Diosta baisahueka ä johua. Ánëli kétchi, jü kaa
 jibuäme Diosta baisahueka kaa jibuä. Tüisi
 aane, entok jíba Diosta baisahue.

⁷ Bueítuk ito násuk kaabe áu úttileka ä jíapsi
 bárëpo áman jíapsinake, entok kaabe júne két
 ä muk bárëpo áman muknake.

⁸ Bueítuk ítapo jíapsäteko, Señorta
 béchibote ímí jíapsa; entok ítapo kókkoteko,
 Señorta béchibote ímí kókkko. Júnëli béjja,
 jíapsätek junne, ö kókkotek junne, Diosta
 áttiämtakate ímí aane.

⁹ Huäri béchibo jü Cristo muukuk entok júchi
 jíabitek, entok huanäi júchi jíapsak,
 sîmemmeu yöpo kíkte báreka,
 kókkolammehui entok jíapsammehui.

¹⁰ Të empo, ¿jatchiakasë juka em hermaano
 suntuay ä yuktia? Ö empo kétchi, ¿jatchiakasë
 juka em hermaano kaitapo bitcha? Bueítuk
 sîmete áman yeu jáptenake, jum Cristota
 yäura bíchäpo.

¹¹ Bueítuk ínel jïojteri:

Ínapo tua ájäria, ti jiaahua jü Señor.
 Sime inou tónommia jáptenake,
 entok junëli béja sîmetaka bem teniay Diosta
 yöreka áu noknake.

12 Júnëli béja simetaka huepülaka Diostau yeu jápteka simeta itom yáakähui áu yeu buíjnake, júnaköri.

Katë juka em hermano jioptua báare

13 Júnëlite béja ëni katte itom súttuay jábeta yuktiaka át noknake; ál-late am anianake, kaabe hermaano itot jáhuiteka jum kaa türükun bíchaa nóttinake.

14 Ínapo Señor Jesústat jápseka íkái júneria: Ímí ániapo ayukame kaita chicha maachi; të jábe ímí ayukamta kaa türi tíaka jápsame, áapörík béchibo chicha maachi.

15 Të jü em buäyë béchibo jü em hermaano sásábuanäteko, júmü béja jaibusë kaa Diosta yore náké páman aane. Katë jaibu kökosi ä johua, em buäyebeyi, juka hermaanota. Huäri béchibo két mukila, jü Cristo.

16 Juka tühuapo enchim jípurëhui, katem jájana kaa huéchiasi áa bétana noktebo.

17 Bueítuk jü reytaka Diosta nésahuëhui kaa buähuame, kaa jíta jihuame, të ál-la lütüriata täyahuame, yánti jápsihuame entok Espiritu Santopo al-leehuame.

18 Huä ínëli juka Cristota nésahui joame, Dios áamak al-leiya, entok sime yoremem ä yosireka ä bínnake.

19 Huäri béchibote béja yánti jápsaka anhuamta bétana kaa chükteka tekipanuanake, sime ito aniaka espíritupo yötu béchibo.

20 Katë jü buähuamta béchibo juka Diosta tékil chíbejtia. Sime buähuame kaita chicha

maachi; të ál-la kaa türi jü yoreme juka jita ä buäyë béchïbo jábeta sásäbuaniäteko.

²¹ Huakajta buähuäpo entok vino jïhuäpo em hermaano teítituanaketek, ö jita júne ä öomtituanakepo, ö kömä éetuanakepo, katë ä johua.

²² ¿Empo Diosta súaIhuamta jípure? Türi emo béchïbë ä jípure, Diosta bíchäpo. Yúmalasi al-leehuamta jípure jü kaa áu béj-reka jita jehuiteriame.

²³ Të jü kaa Diostat éaka jita buäyeme bétte noki át chúchupe, bueítuk kaa Diostat éaka ä johua; bueítuk jü síme kaa Diosta éehua bétana huéeme Diosta béj-reka huéiye.

15

Cristota ejemplotate hueriana

¹ Ítapo Diostat ehuäpo chë üutiakame jume chë kaa üúttiakame aniaka am huériunake; katte juka itom türëhui entok juka itom áy al-leähui jíba jonake.

² Síme ítapo juka itou jëla anemta béchïbo türík jariunake, juka áu tüisi huéchemta, jum Dios huáatihuäpo ä yötunakë béchïbo.

³ Bueítuk Cristo junne kaa juka ä türëhui entok tüisi áu huéchemta jíba yáuhuak; të ál-la juka jïojterita jiäpo bënasi áu yeu siika: “Jü juënasi emo bétana nokhuame, íno béppa huétchek.”

⁴ Bueítuk jü bannaataka jauhuey jïojtehuakame, itom yún jita jüneetua báreka ínel jïojtehuak, juka ára boobit-huamta itom

jípunakë béchïbo, entok óusi éehuumta, juka jïojtetat suakari. Júnelite al-leaka át boobinnake, juka äbo huémtat.

⁵ Të jü Dios juka kaa huanti jíapsihuumta áttiakame entok juka buanhuumta yore úuhuaame enchim násuk kéchá ayutuanake, juka huépülsi náu éehuumta Cristo Jesústa ä huáatiäpo bénasi.

⁶ Júneli béja síme nánahuit éaka huepülak náu nokaka, Diosta itom Señor Jesucristota Áchay úttilnake.

Jü kaa judíommeu nokhuak jü evangelio

⁷ Huäri béchïbo, emoem mabeta, jáchisu Áapo Cristo két itom mabel-la, Diosta lóoria béchïbo.

⁸ Bueitukne én enchimmeu ínel jiaahua, Cristo Jesús jume judíom aniaseka äbo yepsak, jume áchayhuarimmeu nokta yáari chúpaseka, entok juka lütüriata Diosta bétana huémta machisi bíttebo báreka.

⁹ Entok jume kaa judíom juka Diosta úttil iaaka úttesi yore ä jiokolë béchïbo, ä jïojteripo bénasi:

Huäri béchïbo ínapo jume kaa judíom násuk enchi yeu buíjnake, entokne enchi buik-rianake.

¹⁰ Entok júchi ínel jiaahua:

Al-leäem, eme kaa judíom, jü Diosta pueblomaki.

¹¹ Huanäi júchi ínel jiaahua: Señortem úttile, síme jume kaa judíom, éntokem kaa chúkteka áa bétana buiika.

¹² Isaías éntok júchi ínel jiaahua:

Jü Isaíta nahua áma tactualame basiunake,
huanäi reytaka áu tóboktiaka jume kaa judíom
sáunake;
jume kaa judíom éntok tüisi át jiápseka át
boobinnake.

¹³ Áapo Dios juka át boobit-huamta yore
mákame jü al-leehuamtay enchim
tápunianake, entok yánti jiápseka ä
súalhuamtayi. Júnëlem al-leaka át boobinnake,
Espíritu Santota úttiärayi.

Pablota ministerio tekil

¹⁴ Tüisine jüneiya, hermaanom, enchim jü
tühuay tápuniakähui, entok béja yún jita
enchim täyähui. Júnëlem béja ára emepola
emo ania, jume huatem majtiakari.

¹⁵ Én éntokne én ímī enchimneu jiojte,
hermaanom, jamakne kaa huéeläpo júne
aayuk, íkai kaa enchim koptia sáhueka enchim
áú huáatituaka, Diosta tü eä bétanane íkai
mabet-la:

¹⁶ Jesucristota tékil kaa judíommeu bíchaa
Diosta evangeliopo tekipanuaaka. Ínëli jume kaa
judíom Diosta bíchäpo tüisi bíttunake. Huanäi
jü Espíritu Santo Diosta bíchäpo chichä machik
itom úuhua.

¹⁷ Emo jábelhuamtane jípure, Cristota
béchibo, Diosta bétana täyahua.

¹⁸ Juka Cristota íno huam yáari, jukai jíbane
ára nooka, kaita entoko, jáchin jume kaa
judíom ä nok chúpaka, jíä páman aane, bem
nokä pámani entok tékilpo.

¹⁹ Diosta úttiärayne machisi am bíttuak,
entok jauhuey kaa bít-huamta, Diosta Espíritu

úttiäray. Júneline béja jü buere joära
Jerusalémpo naateka, entok áa huíkola Ilírico
buiaräu tájti, simeta jukaïne jü tü noki Cristota
bétana huémtay tápuniala.

²⁰ Íneline tepa úttiata yáuhuak, juka Diosta
evangelio am majtiaka, jum jauhuey júne
kaabeta Cristota bétana nokhuakapo, kaa
täbuik tékilta yáariari béppa ä tahua äaaka.

²¹ Ál-la juka jiojterita jiäpo bénasi:
Huame jauhuey júne kaabeta Diosta bétana
ámeu nok-rim;
ënim bínnake, huame jauhuey júne kaa áa
bétana nokta jíkkaij-lame;
áachim jünéaka tahuanake.

Pablo buere joära Romau huée báreka nooka

²² Íäri béchibone kara enchimmeu huéeka
tatahuay, juebénasi áman huée báreka junne.

²³ Tëne én béja, juka ín tékil chúpasuk ímí
buiärapo, enchim anëu huée bárekane éiya,
béja bínhua naateka.

²⁴ Españau sikätekne enchimmeu két
nóytinake; bueítuk áma huam huéetekne
enchim bíchaka áma huam huéenake. Ámane
béja enchimmak al-leesuka, jamak júnem nee
böo tóijnake.

²⁵ Én éntokne Jerusaléniu bíchaa hueiye,
jume Cristota súaleme tékilta huéchiasi yáa
báreka.

²⁶ Bueítuk jume hermaano griegom
Macedonia entok Acaya buiaräpom joome, bem
jíapsi türimakim tómita náu tojja jume

hermaano chë polobemmeu ä bíttuak,
Jerusalénihui jume Cristota sualemmehui.

²⁷ Bempo junëli ä yáa bábarek, katim juënasi ayuk, katäkum bempo két ínëli espíritu tékilpo am aniak, juka tü noki bemela Cristota bétana nokhuamta ámeu bíttuaka, jume kaa judíommehui; bempo két bem tómiyi am aníapo yúmala.

²⁸ Júnëli béja ínapo íkái yáasuko, íkái ín huériäu ámeu buísekáteko, enchim huámne huéenake, Españau lúl-la.

²⁹ Tüisine jüneiya, ínapo áman enchimmeu sikáteko, juebenak yún tü huéchiapo Cristota evangelio jípureka, enchimmeune yebijnake.

³⁰ Entokne senu huémta két enchimmeu noknake, ín hermaanom, Señor Jesucristota téhuampo entok jü yore nákhuaame Espíritu Santo itom mák-ri, nechem ania, Diostau nokaka.

³¹ Áapo jü Dios nee anianake, entokne tüisi áma yeu huéenake, jume yoreme kaita súaleme Judea buiärapo joomem násuku, entok jü tómmi ín huériähui, jume hermaanom buere joära Jerusalémpo joome al-leaka ä mabetnake.

³² Entokne ínapo két al-leaka enchimmeu yebijnake; áman sikáteko Dios Áapo itom anianake, entokne al-leenake, enchim bíchaka; junëline béja jimyoreka tahuanake.

³³ Entok jü Dios yánti jíapsihuaamta áttiakame síme enchimmaktunake. Júnentunake.

Pablota ámeu teboterim

¹ Hermaana Febeta bétanane két enchimmeu nooka, enchim áamak türi sáhueka, jume Cristota súaleme pueblo Cencreapo joome; diaconisapo tékiak.

² Akem ä mabeta jum Señorpo, huate santom bénasi. Símepem ä bitcha, jita enchimmeu ä huáatiähui; bueituk áapo ket huatem búrum aniala, entok nee junne.

³ Priscilata entok Aquilatem tebotua; Cristo Jesúsom ínomak tekipanuala.

⁴ Jínhua machikun yeu sájjak, nee jínëu bárekam batte bem jíapsihua täruk. Huári béchibone úttesi am baysauhue, entok kaa ínapo jíbba síme jume iglesiam kaa judíom két ánëli.

⁵ Jume Cristota sualhuäpo nau anim ä jóapo náu yayajame, akem ä tebotua. Epenetotem tebotua, ín nákéhui, jum Acayapo júri bat Cristota mabetakame.

⁶ Mariatem tebotua; áapo tüisi tekipanuala, enchim násuku.

⁷ Andrónicotem tebotua, entok Juniasta, ín huahuajim entok ínomak pereesotulame. Ímëine tüisi ériahua jume apóstolim násuku, entokim két íno béppa bínhuatu Cristopo anekari.

⁸ Ampliastem tebotua, Señorpo ín nákéhui.

⁹ Urbanotem tebotua, Cristo Jesúsopo itom aniaka tekipanuame, entok Estaquista, ín nákéhui.

¹⁰ Apelestem tebotua. Símete béja ä jüneria, jáchin machisi Cristota ä súalëhui; Aristóbulota jóapo joomemem tebotua.

11 Herodióntem tebotua, ín huahuay.
Narcisota jóapo jomemem tebotua; júmëi béja
Señorpo aane.

12 Trifena entok Trifosatem tebotua; júmëi
béja Señorta tékilpo aane. Juka tüisi
nákhuaamta Pérsidatem tebotua; jüri két tepa
yún áma tekipanuala, jum Señorta tékilpo.

13 Rufotem tebotua, Señorta áma yeu púari,
entok ä áyehua, ín áiye kétchi.

14 Asíncritotem tebotua, juka Flegonteta,
Hermasta, Patrobasta, juka Hermesta, entok
jume hermaanom ámemak aneme.

15 Filólogotem tebotua, juka Juliata, juka
Nereota, entok ä huayihua, entok juka
Olimpasta entok síme jume santom ámemak
aneme.

16 Símetakem emo tebotua, Cristota
sualhuäpo emo nakeka. Síme jume Cristota
súaleme ímï joomem enchimmehuim tebote.

17 Senu huémtane két enchimmeu aahua,
hermaanom, tüisem ámet suuhua, huame
hermaanom násuk yore näikimteme, entok
ámet tēitihuamta böot óreme, juka enchim
Diosta bétana majtiari béj-reka huéiye. Síme
iri, katem ámemak emo jípu báare.

18 Julébena géntem katim Cristota nésahui
johua; juka tüisi ámeu huéchemta jíbam jariu
báreka eíya, entokim ujjolisi túlisi nokaka
kannake, entokim tuata bénasim nokaka am
baítaubáreka, jume kaita jünereame.

19 Bueítuk juka Diosta enchim súaleka
bojoriähui, béja símekut jüneriahua. Júnēline
béja ínapo júne al-leiya, ä jíkkajaka enchim

bétana. Juka tühuata simetane tülisi enchim täya äa; éläposem juka kaa türik jak ayukamta kaita jüneria.

²⁰ Jü Dios yánti jíapsihumta jípureme läuti jëla juka Satanásta kóm tátabnake, enchim guókim bétuku. Jü Señor Jesucristo Áapo jíba enchimmaktunake, tühuata enchim maksimeka.

²¹ Timoteo enchim tebotua, ínomak aneka tekipanuame, entok Lucio, Jasón entok Sosípater, ín huahuajim.

²² Ínapo Tercio, Pablota bétana íkái jïojterita johuame, ínapone két Señorpo, enchim tebotua.

²³ Gayo enchimmeu tebote, nee ä jóapo mamabetame, entok simem jume Cristota sualhuäpo nau anim. Erasto enchim tebotua, municipiopo tesorero, entok jü hermaano Cuarto.

²⁴ Jü Señor Jesucristo, Áapo jíba enchimmaktunake, tühuata enchim maksimeka. Júnentunake.

Diosta úttileka ä yosirë

²⁵ ¡Áapörík juka Diostate yosireka ä úttile!
¡Bueituk ára yore huitti éetua, ín evangelio jíä pámani, entok Jesucristota bétana itom nokähui! Jü Dios jita benak yoremem bétana naikialäu yeu machiriakame, jü jauhuey naateka éotaka ayukay, ániata kee im yáahuay naateka.

²⁶ Të én béja yeu bötela, entok jume profetam jïojterimak, Diosta jíbapo béchïbo

nésahuepo, síme yorememmeu áu täyatebok,
entok ä súaleka áma bem annakë béchïbo.

²⁷ ¡Jü huépülaytaka Áapola Dios, entok
símeta jüneriame, Áapörik béchïbo jü ujoyória
Jesucristota huám ámani jíbapo béchïbo!
Júnentunake.

Mayo

Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mayo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 May 2026 from source
files dated 13 May 2025

84020f7b-8f34-5f65-803f-a2c6c92b92ea